

Список використаних джерел

1. Про Порядок підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці та складання протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів, порядок повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці: Постанова ЦВК від 15 жовтня 2020 року № 386. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0386359-20#Text>

Науковий керівник: д-р.юрид.наук, професор Афанасьєва М.В.

Білак Анатолій Анатолійович

студент 2-го курсу магістратури судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Після повномасштабного вторгнення рф в Україну почався складний період. Одним з ключових елементів, який допомагає нашій країні повноцінно функціонувати в умовах війни є гуманітарна допомога, що здійснюється волонтерами та організаціями з різноманітних куточків світу. Значно полегшує цей процес спрощена процедура митного оформлення, завдяки якій відбувається постійне й безперешкодне отримання Україною гуманітарної допомоги.

Стаття 1 Закону України «Про гуманітарну допомогу» містить досить широкий перелік того, що саме входить до змісту цього поняття, проте ключовим є положення «...цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі...» [1]. За статистичними даними станом тільки на травень 2022 року в Україну було ввезено 270 тис. тонн гуманітарного вантажу [4]. Важко переоцінити важливість та необхідність такої допомоги, тому ще на початку повномасштабної війни Кабміном було прийнято постанову №174 від 01.03.2022, якою регулюються питання пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану. Цей нормативний акт дає змогу максимально спростити та пришвидшити вищезгадану процедуру. Перш за все слід зазначити, що наразі товари визнаються гуманітарною допомогою за декларативним принципом, тобто без прийняття відповідного рішення спеціально уповноваженими державними органами з питань гуманітарної допомоги.

Далі варто зупинитись на процесі декларування гуманітарної допомоги. За постановою №174 останній здійснюється безпосередньо тією особою, яка перевозить товари при перетині митного кордону України. Завдяки цьому значно пришвидшується процес отримання гуманітарної допомоги, а також зменшуються грошові витрати, оскільки немає необхідності в залученні до цієї процедури митного брокера. Варто також згадати, що не застосовуються заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (наприклад, квотування) [2].

Зміни вплинули і на форму документів, які подаються під час митного оформлення товарів. Зараз, під час ввезення гуманітарної допомоги, замість митної декларації подається «декларація про перелік товарів, що визнаються гуманітарною допомогою». Проте є одна досить важлива особливість, яку потрібно враховувати: відповідна декларація повинна складатись на кожен транспортний засіб, що перевозить гуманітарну допомогу. Значно спростила цей процес можливість створення її [декларації] в електронному форматі та подача до відповідного митного органу за допомогою інформаційно-комунікаційних систем. В окремих випадках у разі необхідності посадові особи митниці мають право здійснити повний огляд тих товарів, що переміщуються через митний кордон і, якщо було виявлено певні розбіжності, то особі, котра здійснює перевезення може бути відмовлено у пропуску відповідних товарів. Загалом же впровадження електронних декларацій значно полегшує роботу митної служби, а також допомагає ефективно здійснювати облік тієї допомоги, що возиться на територію України. Якщо особа планує отримати гуманітарну допомогу, вона може звернутись до митної служби із повідомленням про такий намір. У письмовому зверненні обов'язково зазначається інформація про транспортний засіб, яким буде перевозися вантаж. Такі дії допоможуть уникнути затримок на кордоні та полегшити процес митного оформлення.

Окремо слід зупинитись на товарах гуманітарної допомоги, до яких застосовується окремий порядок пропуску через митний кордон України. Це насамперед товари військового призначення, зокрема пластини для бронежилетів, тепловізори, квадрокоптери та ін. Окрім загальних умов пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України є і певні додаткові. До декларації додається також гарантійний лист кінцевого користувача. Цей лист оформлюється органом військового управління та засвідчується його печаткою, а згадані вище товари підлягають обов'язковому обліку у відповідних військових формуваннях, який здійснюється кінцевим користувачем. До його обов'язків також належить

забезпечення контролю за фактичним отриманням цієї гуманітарної допомоги [2]. Постановою КМУ №247 від 10.03.2022 було значно розширено коло суб'єктів господарювання, які можуть імпортувати в Україну товари військового призначення і спрощено порядок надання їм дозвільних документів та реєстрацію. Відповідні суб'єкти повинні бути зареєстровані у Державній службі експортного контролю України та подати заяву про отримання відповідного дозволу на імпорт товарів [3]. Це зі свого боку дає змогу нашій країні отримувати ще більше гуманітарної допомоги та забезпечувати суспільство всім необхідним.

Здавалося б, що таке максимальне спрощення має тільки позитивний вплив на процедуру митного оформлення гуманітарної допомоги. Проте, незважаючи на всю ту користь, існує проблема, яка потребує більш детального врегулювання з боку органів державної влади. Процедура була спрощена настільки, що відповідні суб'єкти не повинні отримувати підтвердження того, що товар, який вони переміщують, є гуманітарним вантажем. Тому відстежити те, що ввозиться на територію України під видом гуманітарної допомоги стає майже неможливим. Ще більше ускладнює цей процес той факт, що оформлення відповідних товарів здійснюється шляхом подання декларації, яку безпосередньо заповнює особа, яка здійснює перевезення. Причини таких нововведень є цілком зрозумілими – уникнення затримок на митниці та пришвидшення самої процедури задля створення таких умов, за яких країна може отримувати якомога більше гуманітарної допомоги. Але, з іншого боку, вказуючи в декларації тільки загальний опис товару, можуть виникнути ситуації коли перетинати кордон буде зовсім не те, що вказано у відповідній декларації. Найбільш доцільним у такому випадку було б застосування до всіх категорій гуманітарної допомоги використання гарантійного листа кінцевого отримувача. Це також забезпечило б належний контроль за фактичним отриманням всієї гуманітарної допомоги. Проте, застосувавши вказаний метод до гуманітарного вантажу, виникає інше питання: хто ж буде кінцевим отримувачем та як його правильно визначити? Найбільш вдалою була б ситуація, якби донори зв'язувалися з конкретними благодійними фондами та організаціями України, які і були б кінцевими отримувачами. Після отримання гуманітарної допомоги зазначеними організаціями, останні мали б змогу розподілити її відповідно по тих регіонах, де існує найбільша потреба.

На противагу декларативному принципу визнання товарів гуманітарною допомогою, можливим було б також часткове повернення

контролю за цією діяльністю з боку Комісії з питань гуманітарної допомоги при КМУ, щоб максимально зменшити імовірність того, що під виглядом гуманітарної допомоги можуть ввезти інші товари. Проте, враховуючи складність тих умов, в яких перебуває наша країна, вибрані законодавцем методи визнання товарів гуманітарною допомогою є цілком виправданими. В іншому випадку доведеться пожертвувати тією швидкістю та безперешкодністю, яка наразі існує або шукати ті рішення, які б дали змогу удосконалити процедуру митного оформлення гуманітарної допомоги без негативних наслідків.

Підсумовуючи, можна зазначити, що станом на сьогодні процедура митного оформлення гуманітарних вантажів є максимально спрощеною, однак, не позбавлена певних недоліків. Найважливішим є те, що Кабмін своєчасно вжив ефективних заходів, які пришвидшили отримання гуманітарної допомоги з різних куточків світу, що зі свого боку дає можливість забезпечити населення всім необхідним та дозволяє повноцінно функціонувати Україні навіть в умовах війни.

Список використаних джерел

1. Про гуманітарну допомогу: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1999, № 51, ст.451
2. Деякі питання пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану (зі змінами): Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2022 р. № 174.
3. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань державного експортного контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 березня 2022 р. № 274.
4. Створений Президентом гуманітарний штаб відзвітував про результати роботи. Офіс Президента України. 2022. URL: <https://cutt.ly/hVcnbRI>

Науковий керівник: канд.юрид.наук, доцент Міщенко І.В.